

Uppföljning av en digital dopnings- utbildning för poliser

Slutrapport av en uppföljning under hösten 2021

Tobias Elgán, Pia Kvillemo, Kristin Feltmann och
Johanna Gripenberg

RAPPORT NR 74

STADs rapportserie, 2023
Rapport nummer 74
ISSN: 1654-7497
ISBN: 978-91-986697-7-0

www.stad.org

Rapporten kan laddas ned från STADs hemsida: www.stad.org

FÖRORD

STAD (Stockholm förebygger alkohol- och drogproblem) startade 1995 som ett tioårigt projekt med uppdrag att identifiera, tillämpa och utvärdera lovande metoder för prevention inom alkohol- och narkotikaområdet. Projektet initierades efter en översyn av missbruksvården i Stockholms län, där Landstinget (nuvarande Region Stockholm) och Stockholms kommun gemensamt beslutade att göra en mer långsiktig satsning på metodutveckling. Sedan 2010 är STAD en enhet inom Centrum för psykiatrforskning.

STADs arbete kännetecknas av ett tätt samspel mellan praktik och forskning där kunskaper från utvärderingar omsätts till praktik och de praktiska metoderna utsätts för kritisk och konstruktiv granskning. Kunskapen om vad som kännetecknar effektiv prevention har ökat under de senaste tio åren men det finns fortfarande ett stort behov av att utveckla och testa nya samhällsbaserade preventiva metoder.

I studien som presenteras i denna rapport har STAD samlat in data via enkäter, djupintervjuer och statistik kring nyhetsartiklar som skrivits om Polisen i relation till dopningsarbete. Poliser i samtliga sju polisregioner i Sverige har medverkat. Fokus för denna rapport har varit att följa upp den halvdagsutbildning som STAD i samarbete med Polismyndigheten har utvecklat. Den nationella samordnaren vid STAD och STADs övriga dopningsteam har alla bidragit till arbetet. Vi vill passa på att tacka alla respondenter som generöst delat med sig av sina svar och erfarenheter relaterade till dopning. Studien har genomförts med medel från Folkhälsomyndigheten och Region Stockholm.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRORD.....	3
SAMMANFATTNING.....	5
SUMMARY.....	5
BAKGRUND.....	6
Syfte.....	7
METOD.....	7
RESULTAT.....	8
Dopningsproblematik och förutsättningar för dopningspreventivt arbete – resultat från enkätundersökningen.....	8
Kursutvärdering av den digitala utbildningen.....	9
Möjligheter och hinder för det dopningsförebyggande arbete – resultat från intervjustudien.....	10
Medias rapportering av polisiära insatser mot dopning på gym och träningsanläggningar.....	11
DISKUSSION.....	11
Slutsats.....	13
REFERENSER.....	14

SAMMANFATTNING

STAD har tillsammans med gym och andra organisationer tidigare utvecklat metoden 100% Ren Hårdträning (RHT), en dopningspreventiv metod som spridits till över 600 gym i ett 100-tal kommuner. En viktig del i metoden är Polisens tillsyn och kontroll på gym. För att utveckla Polisens arbete har STAD tillsammans med Polismyndigheten tagit fram en lättillgänglig digital halvdagsutbildning. Målet med utbildningen är att lyfta samhällsdopning och ge kunskap om polisiärt dopningsarbete samt metoden 100% RHT bland poliser. Under 2021 utbildades 369 poliser representerade från samtliga sju polisregioner. En uppföljning av utbildningen har genomförts både kvantitativt och kvalitativt. Resultaten visar att poliser generellt anser att dopning är ett stort problem och vanligt förekommande i samhället, men även relaterat till våld och gängkriminalitet. De upplever att dopningsfrågan inte prioriteras inom Polisen, att det saknas kunskap, resurser och samverkan. Kursdeltagare angav att de tror sig ha nytta av utbildningen eftersom den gav dem en ökad förståelse för vikten av ett dopningspreventivt polisiärt arbete och kunskap hur arbetet kan utföras. I de kvalitativa djupintervjuerna framkom att de anser att samhället behöver uppmärksammas på dopning och relaterade problem, att samverkan mellan flera aktörer är viktig, men att bristande kunskap och låg prioritet inom Polisen, samt konkurrerande uppdrag och underbemanning hindrar arbetet. Dock lyfte flera att det dopningsförebyggande arbetet har börjat prioriteras mer inom Polisen. Under 2021 har media rapporterat om 18 stycken polisiära insatser mot gym som renderat totalt 63 skrivna artiklar. Sammanfattningsvis visar uppföljningen att det finns ett behov av utbildningsinsatser bland poliser och att den digitala halvdagsutbildningen har tagits emot mycket väl.

SUMMARY

In collaboration with gyms and other organizations, STAD has previously developed 100% Pure Hard Training (RHT), a doping prevention program that has been disseminated to over 600 gyms in approximately 100 municipalities. A key component is enforcement by the police, including supervision and control. To develop the police's work, STAD and the Police Authority have developed a half-day digital training. The goal of the training is to raise awareness and to provide knowledge about doping preventive work and the police. In 2021, 369 police officers, represented from all seven Police Regions were trained. A follow-up of the training was conducted both quantitatively and qualitatively. Results show that police officers in general consider doping to be a major problem and common in the society and is also related to violence and organized crime. They further expressed that doping is not particularly prioritized within the police force, and that there is a lack of knowledge, recourses and collaboration. The participants reported that they found the training useful since it increased their understanding about the importance of doping prevention, and how doping preventive police work can be conducted. The qualitative interviews revealed that they think that the public need to be made aware about doping and related problems and that collaboration between stakeholders is fundamental. Factors such as lack of knowledge and low priority within the police, as well as competing tasks and personnel resources are hindering factors. Nevertheless, they think that doping preventive work has recently been given more prioritization within the police. In summary, this follow-up demonstrates the need for training among the police force and that the half-day digital training has been well received.

BAKGRUND

Dopning är ett allvarligt samhällsproblem som kan ge psykiska och fysiska skador hos individen men kan även påverka närstående personer negativt, såsom partners och barn, i form av utsatthet för aggressivitet och våld (1–8). Dopning är ofta kopplat till annan brottslighet som exempelvis narkotika, våld, penningtvätt och kriminella nätverk.

Den preventiva arbetsmetoden 100% Ren Hårdträning (RHT) riktar sig mot gym och andra träningsanläggningar. Metoden utvecklades av STAD (Stockholm förebygger alkohol- och drogproblem), en enhet vid Karolinska Institutet och Region Stockholm, tillsammans med gym och andra organisationer redan 2008. I metoden samverkar kommunala preventionssamordnare, Polisen och andra berörda myndigheter (9). STAD ansvarar för det nationella spridningsarbetet och samordningen av metoden genom nätverket PRODIS (Prevention av dopning i Sverige). Idag har metoden spridits och implementerats i över 600 gym och träningsanläggningar i omkring 100 kommuner runt om i Sverige. Metoden 100% RHT består av följande komponenter:

1. Utveckling av ett aktivt samarbete mellan aktörer i lokalsamhället för att minska tillgång (tillverkning, försäljning, överlåtelse) till dopningspreparat.
2. Utbildning av nyckelpersoner på gym (tex. ägaren och personal), men även preventionssamordnare på kommunal och länsnivå samt poliser. Syftet är att öka kunskapen om effekter av dopningspreparat, samt hur man ser tecken på dopningsanvändning.
3. Gymmen arbetar med policy, handlingsplan, medlems- och anställningsavtal och poliser gör tillsynsbesök. Antidopning Sverige gör dopningskontroller på gym som är anslutna till Riksidrottsförbundet eftersom de gymmen även går under idrottsreglemente.
4. Diplomerings av träningsanläggningar som uppfyller diplomeringskriterierna där en kontaktpolis är en viktig del.

En viktig aktör inom 100% RHT är Polismyndigheten som har möjlighet att arbeta dopningsförebyggande genom exempelvis samverkan och genom att utöva tillsyn och kontroll på gym och träningsanläggningar. Med anledning av pandemin, och i syfte att utveckla Polisens dopningsförebyggande arbete, utvecklades år 2020 en lättillgänglig digital halvdagsutbildning riktad till poliser. Det övergripande målet med utbildningen är att lyfta dopningsfrågan bland poliser och öka kunskapen om polisiärt dopningsarbete samt metoden 100% RHT. Bland annat tar utbildningen upp att en viktig del i 100% RHT är en god lokal samverkan mellan polis och samordnare på både kommunal och länsnivå. En god samverkan med gymmen är också central och att gymmen exempelvis har tillgång till en utbildad kontaktpolis som personalen kan kontakta vid dopningsmisstankar samt rådfråga vid behov. Inom ramen för 100% RHT bör också samarbetsavtal upprättas mellan Polisen och gymmen så att poliser har rätt att genomföra spontana besök och visa upp sig som en del i det förebyggande arbetet och på så sätt störa eventuell kriminell verksamhet.

Utöver det polisiära arbetet på gym och träningsanläggningar kan kunskaperna om dopning även användas i andra delar av polisarbetet, eftersom dopning och narkotika ofta förekommer samtidigt, inte minst i kriminella kretsar. En god relation mellan Polisen och personalen på gymmen underlättar det polisiära arbetet, eftersom personalen kan meddela poliser om misstänkta beteenden bland gymbesökare. Det är inte ovanligt att

dopningsmisstänkta personer också blir åtalade för annan brottslighet relaterad till narkotika och vapen eller penningtvätt. Gym och träningsanläggningar är därmed en viktig arena för Polisen att arbeta brottsförebyggande och brottsbekämpande och den digitala utbildningen syftar till att stärka det polisiära arbetet på denna arena.

Syfte

Det övergripande syftet med detta projekt är att följa upp den digitala utbildningsinsatsen riktad till poliser. Specifika frågeställningar är bla.:

- Har utbildningen bidragit till att poliser fått en ökad kunskap kring dopningsfrågan?
- Bidrar utbildningen till att Polisens dopningspreventiva arbete förbättras?
- Hur många dopningsrelaterade insatser på gym och träningsanläggningar har genomförts av poliser efter att de har utbildats?
- På vilket sätt har utbildningen bidragit till att insatser på gym och träningsanläggningar har genomförts?
- Vilka resultat i form av polisrapporterade brott kopplat till dopning har uppnåtts genom insatserna på gym och träningsanläggningar?
- Vilken medial spridning har de olika insatserna på gym och träningsanläggningar fått?
- Vilken är polisens syn på dopning och relaterade problem?
- Upplever poliser att de har förutsättning att driva ett framgångsrikt dopningspreventivt arbete?

METOD

Under hösten 2020 utvecklades den digitala polisutbildningen. Utbildningen samproducerades av STAD tillsammans med representant från Polismyndigheten. Att utbildningen erbjuds till poliser har kommunicerats via Polisens interna kommunikationskanaler och Svenska Narkotikapolisföreningens tidskrift, och information om utbildningen finns på 100% RHTs hemsida¹. Moment som ingår i polisutbildningen är: dopning och relaterade problem, metoden 100% RHT, samverkan, planera och genomföra insatser på gym och träningsanläggningar (inklusive enklare protokoll för att genomföra insatser och anvisningar hur enhetsberäkningar av dopningspreparat kan genomföras), avtal mellan Polisen och gym/träningsanläggningar (för att inte behöva begära husrannsakan), att synliggöra Polisens dopningsarbete i media och gruppdiskussioner. Poliserna får ett gediget utbildningsmaterial så att de lätt kan komma igång med det dopningsförebyggande arbetet direkt. Den nationella samordnaren på STAD samt en representant från Polismyndigheten höll i halvdagsutbildningen som ägde rum digitalt via Zoom. Utbildningen vände sig primärt till Polismyndigheten och erbjöds till alla poliskategorier såsom ingripande-, kommun- och områdespoliser, förundersökningsledare, spanare och utredare. Totalt hölls utbildningen vid åtta tillfällen – 2 tillfällen vardera i januari, maj, september och oktober och 369 poliser deltog.

Uppföljningen består av fyra delstudier: 1. en webbenkätundersökning, 2. en kvalitativ djupintervju, 3. en kursutvärdering och 4. en analys av mediaaktiviteter rörande polisiära insatser på gym. En webbenkät med frågor kring Polisens syn på dopningsproblematiken i samhället, förutsättningar för polisiärt dopningsarbete och samverkan med andra aktörer i dopningsrelaterat arbete utvecklades av STAD i samverkan med Polisen. Webbenkäten pilot-

---

¹ <https://www.renhardtraning.com/polisutbildningar>

testades i målgruppen och data samlades in i två omgångar. I en första omgång, med start i december 2020, bjöds 423 poliser in till att besvara enkäten. De inbjudna hade tidigare deltagit i en 2 timmars föreläsning om dopning. I en andra omgång, med start i januari 2021, skickades webbenkäten ut till de 387 poliser som hade anmält sig till den digitala polisutbildningen. Denna datainsamling avslutades i december 2021 då den sista utbildningen hölls. Totalt bjöds således 810 poliser in till att besvara enkäten.

Kursdeltagarnas bedömning av den digitala utbildningen utvärderades löpande efter varje utbildning. Det gjordes genom att ett mejl skickades ut till kursdeltagarna med en länk till en webbenkät. Kursdeltagarna fick ange polisregion, sin roll inom Polisen och om de visste om metoden 100% RHT innan utbildningen. Vidare fick de svara på frågor angående utbildningens nytta, om de ansåg att utbildningen hade ökat deras förståelse kring dopningsproblematiken och om utbildningen försett dem med kunskaper kring utförande av insatser på gym och träningsanläggningar. Frågorna besvarades på en femgradig skala från 1 (t.ex. "Ingen alls") till 5 (t.ex. "i mycket hög utsträckning").

Ett urval av omkring 20 stycken poliser som hade tagit del av utbildningen och därefter genomfört insatser på gym/träningsanläggningar kontaktades i november 2021 med en förfrågan om att delta i en djupintervju. Potentiella intervjupersoner kontaktades först via mejl där de informerades om studiens syfte, hur intervjuerna skulle gå till, att deltagandet var frivilligt och kunde avbrytas när som helst och att data endast hanteras av behöriga. Efter inhämtat samtycke bokades tid för en intervju. Hittills har 11 informanter samtyckt och intervjuats men datainsamlingen är pågående. En semistrukturerad intervjuguide utvecklades med fokus på dopningsproblematik, polisiärt dopningsförebyggande arbete och hinder och möjligheter kring detta arbete. Intervjuerna genomfördes under hösten 2021 via telefon eller Zoom och spelades in, varefter ljudfilerna transkriberas ordagrant. En riktad innehållsanalys resulterade i 21 koder som kunde delas in i fyra kategorier: dopning som samhällsproblem, insatser på gym, organisatoriska faktorer, externa faktorer.

Under 2021 har statistik förts över antalet artiklar som skrivits som handlar om dopning kopplat till polisiärt arbete. Samtliga artiklar som hittades har analyserats med kvantitativ innehållsanalys där antalet artiklar noterades vars budskap handlade om dopning i relation till följande teman: Polisens insatser mot gym, andra polisiära insatser (tex., husrannsakan, kontroll av bil) och domstolsärenden.

RESULTAT

Dopningsproblematik och förutsättningar för dopningspreventivt arbete – resultat från enkätundersökningen

Totalt bjöds 810 poliser in till att besvara enkäten och 597 poliser (74 % svarsfrekvens) från samtliga sju polisregioner svarade på enkäten (medelålder: 36 år, 67 % män). De flesta var ingripande- (45 %) eller områdespoliser (32 %) och antalet år inom Polisen var jämnt fördelat. Omkring hälften kände till metoden 100% RHT och hälften hade inte tidigare tagit del av en dopningsutbildning. Av de som tidigare tagit del av en dopningsrelaterad utbildning rapporterade 27 % att den ägt rum inom ramen för deras grundutbildning.

Majoriteten anser att dopning är ett ganska stort (50 %) eller mycket stort (12 %) problem i samhället. En stor andel poliser tror att dopning förekommer i andra typer av brottslighet

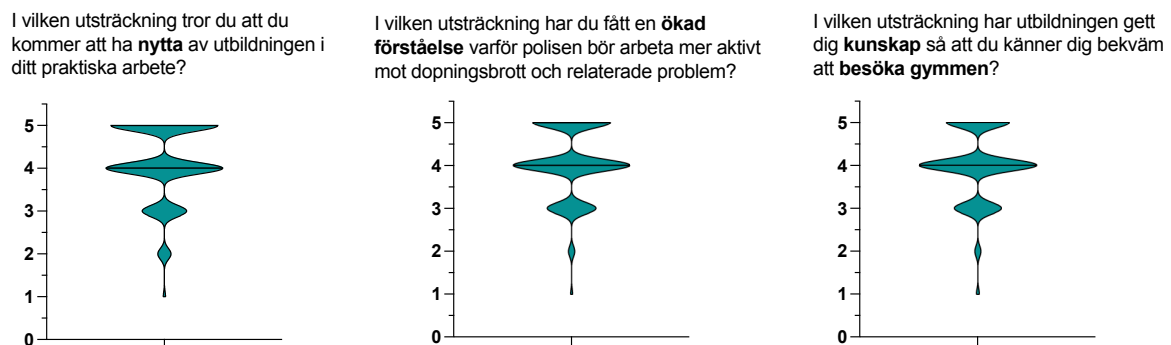
såsom våld i nära relationer (88 %), gängkriminalitet (86%), samt narkotikarelaterade brott (88 %). Endast 8 % av de svarande angav att de har tillräckliga förutsättningar för att arbeta mot dopning och 36 % angav att de delvis hade det. Flera deltagare kommenterade att arbetet mot dopning inte var prioriterat och att det saknades kunskap och tid inom Polisen. På frågan om deras lokalpolisområde arbetade planerat mot dopning svarade 61 % "Nej".

Avseende samverkan svarade 36 % av deltagarna att deras lokalpolisområde samverkar med andra aktörer kring dopningsfrågan (tex. gym och samordnare på kommunal och regional nivå), medan 21 % svarade att de inte samverkar med andra och 44 % att de inte vet om samverkan förekommer. Följande faktorer tycktes saknas mest i arbetet mot dopning: vidareutbildning/kunskap (74 %), personalresurser (55 %), samverkan (32 %), handledning (30 %) och stöd från närmaste chef (11 %).

Medan en dryg tredjedel (34 %) angav att tillsynsbesök på gym och träningsanläggningar i deras lokalpolisområde genomförs någon gång om året, och 12% att det genomförs någon gång i månaden eller oftare, angav 27 % att det aldrig gjordes och 28 % svarade att de inte vet om det förekommer.

Kursutvärdering av den digitala utbildningen

Under 2021 hölls åtta digitala halvdagsutbildningar via zoom och totalt deltog 369 poliser. På sju av utbildningstillfällena fick deltagarna svara på en kursutvärdering och totalt svarade 237 deltagare. Majoriteten av deltagarna var antingen ingripande- (40 %) eller områdespoliser (40 %) och ett fåtal hade andra roller, såsom kommunpolis (6 %), utredare (3 %) och spanare (3 %). Deltagarna kom från alla sju polisregioner men antalet från varje region varierade från 11 till 52 personer. Drygt hälften (53 %) angav att de kände till metoden 100% RHT innan de blev inbjudna till utbildningen.

Figur 1. Poliser som deltagit i dopningsutbildningen (n=237) svarade på ovanstående frågor. Svartalternativen var: "Ingen alls" (1), "liten" (2), "Viss" (3), "Hög" (4) och "Mycket hög" (5) utsträckning. Resultaten presenteras i ett violindiagram där storlek på varje bubbla presenterar antal personer som angav respektive poäng och medianen anges som en linje.

En majoritet (79 %, Fig. 1) tror att de kommer att ha "stor" eller "mycket stor" nytta av utbildningen. En lika stor andel (77 %) tycker att utbildningen har ökat deras förståelse för varför Polisen bör arbeta mer aktivt mot dopning och relaterade problem i "stor" eller "mycket stor utsträckning". Liknande andel (74 %) anser att utbildningen har gett dem kunskap så att de känner sig bekväma att besöka gymmen.

På frågan hur pass säkra de känner sig i att delta i en insats på ett lokalt gym, svarade 40 % i "mycket stor" utsträckning, 39 % i "stor" utsträckning och 14 % i "viss" utsträckning. En fråga ställdes också om huruvida poliserna efter utbildningen känner sig säkra att föreläsa om Polisens dopningsförebyggande arbete med hjälp av Powerpoint-bilderna från dagens utbildning. Totalt angav 40 % att de känner sig säkra i "hög" eller "mycket hög" utsträckning, 36 % var säkra i "viss" utsträckning och 23 % "inte alls" eller i "liten" utsträckning kände sig säkra.

Möjligheter och hinder för det dopningsförebyggande arbete – resultat från intervjustudien

Hittills har elva stycken poliser som tagit del av den digitala utbildningen och genomfört insatser mot gym intervjuats. Poliserna uppgav att utbildningen försedde dem med kunskap kring tillvägagångssättet av arbetet mot dopning.

Poliserna beskrev att dopning är vanligt förekommande i samhället och är relaterat till flera problem, såsom våld i nära relationer, våldsamma handlingar och kriminalitet. Kriminella nätverk kan sälja dopningspreparat och använda dem för att förflytta gränser kring våldsutövning. Orsaken till dopning ansågs vara orealistiska skönhetsideal som propagerades via sociala medier. Fast de intervjuade poliserna är motiverade att arbeta förebyggande, tyckte man att det krävdes en kunskaphöjning inom Polisen och andra samhällsaktörer. Därför föreslogs att dopningsutbildning skulle vara obligatorisk redan vid Polisens grundutbildning. Dessutom underströk poliserna att samhället behöver uppmärksammas på problemet och att samverka med andra aktörer är viktigt.

Utöver reguljärt arbete mot dopning gjorde Polisen ibland särskilt förberedda insatser på gym, vilket verkade vara en ganska ny företeelse. För att upptäcka personer som använder dopningspreparat används ibland sociala media, såsom Instagram där en del personer lägger ut bilder på sin tränade kropp. Poliser som själva tränar på gym i civila kläder kan vidare spana på personer som verkar använda dopningspreparat. Ett annat sätt att upptäcka personer som använder dopningspreparat är att gympersonal ringer och tipsar Polisen. En bra dialog med personalen på gymmen och att gymmen exempelvis skriver samverkansavtal samt ger passerkort till poliser för spontana besök civilt eller i uniform, ses som framgångsrikt i det dopningsförebyggande arbetet. Inte alla poliser hade dock etablerat en sådan kontakt med gymmen i sitt område. En komplikation på små orter är att civil spaning inte alltid är möjlig eftersom poliserna känns igen av befolkningen även utan uniform. Därför föreslogs samverka med poliser från olika områden. Vid misstanke om dopningsbrott kan poliser genomföra urinprov och testa för dopningspreparat. I vissa fall kan även husrannsakan följa för att hitta dopningspreparat eller andra narkotiska preparat som ibland detekteras i kosttillskott. Vissa av insatserna rapporterades det om i olika mediakanaler.

Resursallokering och konkurrerande uppdrag upplevdes som hinder i det dopningsförebyggande arbetet. Informanterna nämnde dock att arbetet efter genomgången utbildning har börjat prioriteras mer inom Polisen. Ett hinder som angavs var kunskapsbrist hos ledningen eller förundersöksledaren, som behövdes för att besluta om exempelvis provtagning.

Medias rapportering av polisiära insatser mot dopning på gym och träningsanläggningar

I en artikel i Svenska Narkotikapolisförbundets tidskrift (nr 4, 2021) beskrivs att det har skett ett trendbrott under 2021 i och med att Polisens insatser på gym har ökat. Det beskrivs att poliser efter att ha deltagit i utbildningarna har använt sina nyförvärvade kunskaper och planerat och genomfört olika insatser på gym i sina respektive lokalpolisområden. Det beskrivs också att poliser som gått utbildningen och som är verksamma i områden där man tidigare inte arbetat strukturerat med dopningsförebyggande arbete, nu driver på ett förbättringsarbete. Andra effekter av utbildningarna är att utbytesseminarier har ägt rum där poliser från olika områden och regioner delar med sig av sina erfarenheter kring hur man kan arbeta dopningsförebyggande på gym. Det beskrivs också att antalet insatser har ökat markant och ett exempel är lokalpolisområde Högländet i Region Öst som gjort flera insatser på gym och även på ett bra sätt synliggjort detta arbete genom media.

Sammanställningen över artiklar som skrivits i media om Polisen i relation till deras dopningsarbete på gym inkluderade artiklar som publicerats i olika mediakanaler såsom dags- och kvällstidningar (både nationell och lokal press), nyhetsbyråer, webbsidor, radio och TV. Totalt skrevs det om 18 enskilda tillslag på gym som renderade i 63 skrivna artiklar (i snitt 3,5 skrivna artiklar per insats). Exempelvis, i april genomförde Polisen i Skaraborg riktade insatser mot flera olika gym som ledde till att poliser tog 16 personer misstänkta för dopningsbrott (varav de yngsta var tonåringar och de äldsta i 50-årsåldern). Husrannsakingar genomfördes och totalt beslagtogs Polisen 15 000 enheter dopningspreparat. Denna riktade insats ledde till uppmärksamhet både i lokala tidningar och radio samt tidningar med nationell spridning (tex. Aftonbladet, DN, GT) och totalt skrevs 12 artiklar om denna insats. Avseende andra polisiära insatser såsom husrannsaking eller kontroll av bil skrevs 246 artiklar baserade på 136 enskilda insatser (medel 1,8 skrivna artiklar per insats). Antalet domstolsärenden som rapporterades i media var 191 som beskrevs i totalt 463 artiklar (medel 2,4 artiklar per ärende). På hemsidan för 100% RHT finns exempel på olika insatser som kommunicerats i media^{2,3}.

DISKUSSION

Föreliggande uppföljning synliggör att dopning är ett utbrett samhällsproblem relaterad till organiserad brottslighet och våld, exempelvis våld i nära relationer. Förutsättningar för det preventiva arbetet i Sverige är otillräckliga och det kommer långt ner i prioriteringsordningen. Orsaker kan vara bristande kunskap, otillräckliga personalresurser, brister i samverkan med andra aktörer, samt att det saknas ett strukturerat arbete mot dopning. Poliser som deltog i den digitala halvdagsutbildningen uppgav att utbildningen höjde deras förståelse kring dopningsproblematiken, samt att den gav dem kunskap om hur Polisen kan arbeta preventivt. Ett urval av poliserna som gjort insatser mot gym efter utbildningen intervjuades och identifierade flera hinder och möjligheter i det dopningsförebyggande arbete. Exempelvis nämndes erkännandet av dopning som ett samhällsproblem, mobilisering av nyckelaktörer, en motiverad polisledning och adekvat

² <https://www.renhardtraning.com/lokala-insatser-och-exempel>

³ <https://www.renhardtraning.com/polisens-egna-tankar>

resursallokering, samverkan mellan Polisen och gym och med andra myndigheter samt kompetensutveckling för poliser och andra relevanta professioner som möjligheter till ett effektivt dopningsförebyggande arbete. Det konstaterades också att arbetet har gått i rätt riktning och att dopningsarbetet har prioriterats mer inom Polisen efter att de hade tagit del av utbildningen. Hinder som nämndes för ett effektivt dopningsförebyggande arbete var bristande kunskap om dopning, tidsödande processer kring upptäckt och insamlande av bevismaterial vid dopningsbrott, samt konkurrerande arbetsuppgifter för poliser.

Polisen spelar en nyckelroll i det dopningspreventiva arbetet som drivs inom ramen för metoden 100% RHT. Polisens roll inom 100% RHT är att samverka med gymmen, genomföra tillsynsbesök och insatser på gym och träningsanläggningar. Polisen arbetar för att svensk dopningslagstiftning ska följas där eget bruk, försäljning, innehav, överlåtelse och tillverkning av dopningspreparat är förbjudet. Poliser har tidigare deltagit på de lokala fysiska heldagarsutbildningarna vars primära målgrupp var gympersonal och gymägare. Denna antidopningsutbildning för gympersonal är obligatorisk för att gymmen ska kunna bli diplomerade. Faktorer som bidrog till att antalet poliser som deltog på de fysiska utbildningarna inte var särskilt hög var att utbildningarna inte upplevdes som speciellt tillgängliga och att antalet platser där utbildningarna hölls, liksom antalet utbildningstillfällen var begränsade. Dessutom var utbildningarna målanpassade för gympersonal och inte för poliser. För att bemöta dessa begränsningar utvecklades tillsammans med Polisen en digital utbildning som var helt anpassad utefter de behov som finns inom polismyndigheten. Utbildningen nådde ut brett till poliser inom alla sju polisregioner och totalt deltog 369 poliser på de 8 utbildningstillfällena under 2021, vilket får ses som en stor framgång. Utöver att ha gjort utbildningen mer lättillgänglig är andra fördelar med den digitala utbildningen att den kan hållas även när fysiska utbildningar av olika skäl behöver ställas in, den sparar dessutom resekostnader och minskar därmed miljöpåverkan. Uppföljningen har visat att denna digitala utbildning anses höja kunskapen kring dopningsproblematiken och det preventiva arbetet mot dopningen. Ett inslag under utbildningen var gruppdiskussioner där deltagarna kunde utbyta erfarenheter och hur det preventiva arbetet kan utvecklas. Inslaget med gruppdiskussioner var viktigt inte minst för att kunna stärka samverkan mellan olika lokalpolisområden. Grupperna dokumenterade sina diskussioner vilket sedan mailades ut till alla deltagarna samt till Polisens utvecklingsenhet.

Ett mål med utbildningen var att öka antalet polisiära insatser på gym och träningsanläggningar samt att synliggöra detta arbete i olika kanaler. Tanken med att synliggöra arbetet var att öka kunskapen och medvetenheten om dopning och relaterade problem bland gymbesökare, politiker och beslutsfattare samt befolkningen i stort. Resultaten från den analys som gjorts utifrån artiklar som skrivits i olika mediakanaler visar att totalt har 18 insatser genomförts under 2021. Om det är en ökning av antalet insatser eller en minskning, eller om det ligger på en normal nivå har vi inte kunnat kvantifiera eftersom vi inte har något att jämföra med. Dock beskriver Polisen själva att det har skett ett trendbrott i och med att antalet insatser på gym har ökat under 2021. Ett annat mål med utbildningen var att uppmana deltagarna att synliggöra det dopningspreventiva arbete som de kommer att genomföra på gymmen. De 18 insatserna som genomfördes under 2021 renderade i 63 skrivna artiklar vilket motsvarar i genomsnitt 3,5 skrivna artiklar per insats. Detta kan jämföras med i snitt 1,8 skrivna artiklar per annan insats som tex husrannsakan eller kontroll av bil, eller 2,4 skrivna artiklar per domstolsärende. Detta indikerar att

uppmeningen om att synliggöra det dopningspreventiva arbetet som äger rum på gym ändå har varit framgångsrikt.

Sammantaget visar uppföljningen att det finns utrymme för fler förbättringar med det dopningspreventiva arbetet inom Polisen. En av dem är att öka kunskapen om dopning bland poliser generellt men även på ledningsnivå och bland förundersökningsledare. Kunskapshöjningen kan ske redan på grundutbildningen men även via olika fortbildningar. Samverkan ses som en förutsättning för ett effektivt preventivt arbete och det handlar om samverkan med gym men också om samverkan med andra lokalpolisområden liksom andra relevanta aktörer. Adekvata resurser som avsätts till det dopningsförebyggande arbetet är givetvis också en förutsättning för ett effektivt arbete. Arbetet med metoden 100% RHT och den digitala polisutbildningen är viktiga komponenter i det dopningsförebyggande arbetet. STAD, genom sitt uppdrag som nationell samordnare, planerar att ytterligare sprida 100% RHT och att fortsätta med den digitala polisutbildningen. I ett längre perspektiv är målet med den digitala utbildningen att kontinuerligt utbilda fler poliser så att 2-3 poliser i omkring 60% av alla lokalpolisområden i Sverige är utbildade. Detta för att stärka det dopningspreventiva arbetet genom tex. fler tillsynsbesök på gymmen, att Polisen synliggör det preventiva arbetet i olika media, att fler gym upprättar samverkan med kontaktpoliser, samt att minst två poliser per polisregion blir utbildare och kan föreläsa om Polisens dopningsförebyggande arbete med hjälp av ett standardiserat utbildningsmaterial.

Slutsats

Det finns ett stort behov av att utveckla Polisens dopningsförebyggande arbete. Denna uppföljning visar att en digital dopningsutbildning, speciellt anpassad för Polisen och som bland annat innehåller moment om förbättrad samverkan och hur man kan planera och genomföra insatser på gym, kan stärka det dopningsförebyggande arbetet. Polisen beskriver själva att antalet insatser på gym har ökat till följd av utbildningsinsatserna. Resultaten visar också att Polisen kan synliggöra deras dopningsförebyggande arbete via traditionella mediakanaler för att lyfta dopningsfrågan bland gymbesökare, politiker och beslutsfattare samt befolkningen i stort.

REFERENSER

1. Beaver KM, Vaughn MG, Delisi M, Wright JP. Anabolic-androgenic steroid use and involvement in violent behavior in a nationally representative sample of young adult males in the United States. *Am J Public Health*. 2008 Dec;98(12):2185–7.
2. Lundholm L, Frisell T, Lichtenstein P, Långström N. Anabolic androgenic steroids and violent offending: confounding by polysubstance abuse among 10,365 general population men. *Addiction*. 2015 Jan;110(1):100–8.
3. Mhillaj E, Morgese MG, Tucci P, Bove M, Schiavone S, Trabace L. Effects of anabolic-androgens on brain reward function. *Front Neurosci*. 2015 Aug 26;9:295.
4. Kanayama G, Brower KJ, Wood RI, Hudson JI, Pope HG. Anabolic-androgenic steroid dependence: an emerging disorder. *Addiction*. 2009 Dec;104(12):1966–78.
5. Kanayama G, Hudson JI, Pope HG. Illicit anabolic-androgenic steroid use. *Horm Behav*. 2010 Jun;58(1):111–21.
6. Kanayama G, Hudson JI, Pope HG. Long-term psychiatric and medical consequences of anabolic-androgenic steroid abuse: a looming public health concern? *Drug Alcohol Depend*. 2008 Nov 1;98(1–2):1–12.
7. van Amsterdam J, Opperhuizen A, Hartgens F. Adverse health effects of anabolic-androgenic steroids. *Regul Toxicol Pharmacol*. 2010 Jun;57(1):117–23.
8. Irving LM, Wall M, Neumark-Sztainer D, Story M. Steroid use among adolescents: findings from Project EAT. *J Adolesc Health*. 2002 Apr;30(4):243–52.
9. Molero Y, Gripenberg J, Bakshi A-S. Effectiveness and implementation of a community-based prevention programme targeting anabolic androgenic steroid use in gyms: study protocol of a quasi-experimental control group study. *BMC Sports Sci Med Rehabil*. 2016 Nov 17;8:36.